

Forslag til lov om norske lønns- og arbeidsvilkår på skip i norske farvann og på norsk sokkel

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1 Formål

Lovens formål er å fremme et rettferdig og anstendig arbeidsliv i norske farvann, i norsk økonomisk sone og på norsk sokkel ved å sikre arbeidstakere på skip norske lønns- og arbeidsvilkår.

§ 2 Virkeområde

Loven gjelder for arbeidstakere som har sitt arbeid om bord på skip som befinner seg i Norges indre farvann og territorialfarvann, i norsk økonomisk sone og på norsk kontinentalsokkel.

§ 3 Definisjoner

I denne lov menes med:

- a) *arbeidsgiver*: den som har ansatt arbeidstaker for arbeid om bord på skip,
- b) *rederi*: den som i henhold til skipssikkerhetsloven § 4 er å anse som rederi,
- c) *rettighetshaver*: den som innehar en tillatelse eller konsesjon etter petroleumsloven, havbunnsmineralloven, akvakulturloven eller havenergilova,
- d) *operatør*: den som på rettighetshavers vegne forestår den daglige ledelse av virksomheten,
- e) *norske farvann*: Fastlands-Norges indre farvann og territorialfarvann,
- f) *norske havner*: kai eller kaier med tilknyttede sjø- og landområder som er tilrettelagt for mottak og fortøyning av fartøy i næringsvirksomhet eller offentlig tjeneste, og andre områder som er tilknyttet disse, samt øvrige ilandstigningspunkter langs kysten,
- g) *skip*: skip som er registrert i norsk ordinært skipsregister (NOR), norsk internasjonal skipsregister (NIS) eller et skipsregister utenfor Norge. Likevel slik at loven ikke gjelder for skip som tilhører Forsvaret eller som benyttes i dets tjeneste, og heller ikke for andre statlige skip som brukes utenfor næringsvirksomhet.

Kapittel 2. Krav om norske lønns- og arbeidsvilkår på skip

§ 4 Krav om norske lønns- og arbeidsvilkår på skip

Arbeidstakere som har sitt arbeid om bord på skip som omfattes av bestemmelsene i §§ 5-8 skal ha norske lønns- og arbeidsvilkår.

Med norske lønns- og arbeidsvilkår menes bestemmelser om lønn, herunder overtidstillegg, skift- og turnustillegg og ulempetillegg, som følger av lov og landsomfattende tariffavtale for NOR-registrerte skip som er engasjert i samme type virksomhet.

Kravet om norske lønns- og arbeidsvilkår er ikke til hinder for at arbeidstakere kan ha gunstigere lønns- og arbeidsvilkår enn det som følger av bestemmelsen. Kravet om norske lønns- og arbeidsvilkår kan ikke fravikes i tariffavtale etter NIS-loven § 6.

Departementet fastsetter i forskrift hvilke krav til lønns- og arbeidsvilkår som skal gjelde.

§ 5 Skip i kystfart

Arbeidstakere som har sitt arbeid om bord på skip som frakter last eller passasjerer mellom norske havner skal ha norske lønns- og arbeidsvilkår. For skip som kommer fra eller som skal til utenlandsk havn, gjelder kravet om norske lønns- og arbeidsvilkår fra skipet forlater første norske havn til det anløper siste norske havn.

Kravet i første ledd gjelder ikke for skip som seiler fra en norsk havn til en annen utelukkende for å losse inngående last eller sette i land passasjerer fra utlandet, eller for å ta ombord utgående last eller passasjerer som skal til andre land.

Departementet kan gi forskrift om unntak fra kravet i første ledd for:

- a) skip som i forbindelse med virksomhet som omtalt i andre ledd, unntaksvis frakter last mellom norske havner, når det er nødvendig for å opprettholde et forsvarlig transporttilbud, eller
- b) andre skip, dersom det er nødvendig for norsk forsyningssikkerhet.

§ 6 Skip i cruisevirksomhet

Arbeidstakere som har sitt arbeid om bord på cruiseskip som seiler mellom norske havner skal ha norske lønns- og arbeidsvilkår. Kravet gjelder også hvis skipet utelukkende opererer ut fra én norsk havn.

Med cruiseskip menes passasjerskip som frakter personer i turistøyemed eller for å tilby opplevelser.

For cruiseskip som kommer fra eller som skal til utenlandsk havn, gjelder kravet om norske lønns- og arbeidsvilkår kun dersom over halvparten av seilasen målt i tid skjer i norsk territorialfarvann. Kravet gjelder fra skipet forlater første norske havn og til skipet anløper siste norske havn.

Departementet kan i forskrift gi utfyllende regler om hvilke skip som omfattes av bestemmelsen.

§ 7 Skip som yter andre tjenester i norske farvann

Arbeidstakere som har sitt arbeid om bord på skip som yter tjenester eller utfører stasjonær virksomhet i norske farvann, og som ikke omfattes av §§ 5 og 6, skal ha norske lønns- og arbeidsvilkår. Herunder omfattes skip som yter tjenester eller utfører stasjonær virksomhet tilknyttet havn, anlegg eller annen innretning i norske farvann.

Bestemmelsen omfatter ikke fiske- og fangstfartøy.

Departementet kan i forskrift gi utfyllende regler om hvilke skip som omfattes av bestemmelsen.

§ 8 Skip på norsk sokkel og i norsk økonomisk sone

Arbeidstakere som har sitt arbeid om bord på skip som inngår i oppføring, drift eller bruk av innretninger og anlegg på norsk kontinentalsokkel eller i norsk økonomisk sone, skal ha norske lønns og arbeidsvilkår.

Skip anses å inngå i oppføring, drift eller bruk når det, på oppdrag for en rettighetshaver eller operatør, oppfører, drifter eller bruker en konkret innretning eller anlegg, og skipet befinner seg i norsk økonomisk sone eller på norsk sokkel minst 30 dager, eller når skipets samlede tilstedeværelse i norsk økonomisk sone eller på norsk sokkel overstiger tre måneder i løpet av en tolv måneders periode.

Departementet fastsetter i forskrift utfyllende regler om hvilke skip som omfattes av bestemmelsen.

§ 9 Arbeidsgiverens, rederiets, rettighetshaverens og operatørens plikter og ansvar

Arbeidsgiveren skal sørge for at egne arbeidstakere har norske lønns- og arbeidsvilkår i tråd med loven.

Er arbeidsgiveren en annen enn rederiet, skal rederiet påse at krav som nevnt i første ledd blir overholdt overfor arbeidsgivers arbeidstakere. Rederiet er solidarisk ansvarlig med arbeidsgiveren for at arbeidstakere får oppfylt de økonomiske krav og rettigheter som følger av loven.

Rettighetshaver og operatør skal påse at krav som nevnt i første ledd blir overholdt på skip som omfattes av § 8.

Påseplikten innebærer at det skal iverksettes rutiner for å undersøke og om nødvendig følge opp at lovens krav etterleves. Påseplikten kan oppfylles ved at rettighetshaver og operatør i kontrakt krever at ansatte hos leverandører, og eventuelle underleverandører som direkte medvirker til å oppfylle kontrakten, har lønns- og arbeidsvilkår i tråd loven, og at disse på forespørsel kan dokumentere at krav til lønns- og arbeidsvilkår er oppfylt.

Kapittel 3. Tilsyn og sanksjoner

§ 10 Tilsyn

Departementet fastsetter hvem som skal ha tilsynsmyndighet etter loven.

Det skal føres tilsyn med at arbeidsgiver, rederi og rettighetshaver overholder kravene etter kapittel 2. Tilsynet kan skje gjennom dokumentkontroll, intervjuer med ledelsen og personalet, ved inspeksjoner eller på annen hensiktsmessig måte.

Tilsynsmyndighet skal ha adgang til materiale og opplysninger som er nødvendig for å gjennomføre tilsynsvirksomhet. Tilsynsmyndighet skal også ha adgang til å gå om bord i skip som ligger i havn og føre tilsyn der.

Rederiet, arbeidsgiveren, skipsføreren og andre som har sitt arbeid om bord skal medvirke til tilsynet og gi alle opplysninger som er nødvendige for utøvelsen av tilsynet, herunder arbeidsavtaler, oversikt over arbeidstiden og lønns slipper for de som arbeider om bord.

Rettighetshaver og operatør skal medvirke til tilsynet og gi alle opplysninger som er nødvendige for å dokumentere at forpliktelsene i § 9 er overholdt.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om gjennomføringen av tilsyn.

§11 Fagforeningers adgang til å undersøke

Representanter fra fagforeninger som har inngått tariffavtale som nevnt i § 4 har adgang til å gå om bord på skip som ligger i havn, undersøke om forholdene tilfredsstillende lovens krav, og rapportere til tilsynsmyndigheten.

Rederiet, arbeidsgiveren, skipsføreren og andre som har sitt arbeid om bord skal medvirke til fagforeningens undersøkelse og gi alle opplysninger som er nødvendige for undersøkelsen, herunder arbeidsavtaler, oversikt over arbeidstiden og lønns slipper for de som arbeider om bord.

Undersøkelsen skal ikke være til unødig hinder for fartøyets drift.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om slik undersøkelse.

§ 13 Forvaltningstiltak

Er krav som følger av kapittel 2 ikke etterkommet, kan tilsynsmyndigheten pålegge den ansvarlige etter § 9 å gjennomføre nødvendige tiltak innen en bestemt frist. Er pålegg ikke etterkommet innen fastsatt frist, kan det iverksettes tiltak som nevnt i annet og tredje ledd.

Hvis den ansvarlige etter § 9 ikke har etterkommet et pålegg etter første ledd innen den fastsatte fristen, kan tilsynsmyndigheten treffe vedtak om tvangsmulkt for å sikre at pålegget blir etterkommet. I vedtaket om tvangsmulkt skal det settes en ny tidsfrist for å oppfylle pålegget etter første ledd, slik at tvangsmulkten begynner å løpe først når pålegget ikke er oppfylt innen denne nye fristen.

Hvis arbeidsgiver eller rederi ikke har etterkommet et pålegg etter første ledd innen den fastsatte fristen, kan tilsynsmyndigheten treffe vedtak om at skipet skal tilbakeholdes i norsk havn, eller fastsette andre nødvendige tiltak overfor skipet, om nødvendig med bruk av tvang, inntil pålegget etter første ledd er etterkommet.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om vilkårene for og innholdet i slike vedtak.

§ 14 Overtredelsesgebyr

Ved overtredelser av loven kan tilsynsmyndigheten ilegge den ansvarlige etter § 9 overtredelsesgebyr.

Ved avgjørelsen av om det skal ilegges overtredelsesgebyr og ved utmåling av gebyret skal det særlig legges vekt på hvor alvorlig overtredelsen er, om det foreligger gjentakelse, og den ansvarliges økonomiske evne.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om utmåling av overtredelsesgebyr.

§ 15 Inndrivelse av overtredelsesgebyr

Vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg.

For å sikre betaling av overtredelsesgebyr etter § 14 som den ansvarlige etter § 9 er eller antas å ville bli ilagt, kan tilsynsmyndigheten forby skipet å forlate havn eller fastsette andre nødvendige tiltak inntil overtredelsesgebyret er betalt eller det er stilt tilstrekkelig økonomisk sikkerhet for beløpet.

Tilsynsmyndigheten kan kreve at før tiltak etter første punktum avsluttes, skal arbeidsgiver, rederiet eller rettighetshaveren stille tilstrekkelig økonomisk sikkerhet for eller betale utgiftene ved tiltaket.

§ 16 Straff

Med bøter eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer § 9 ved å la en arbeidstaker være ansatt på vesentlig dårligere vilkår enn de som fremgår av loven og forskrifter gitt i medhold av loven.

Kapittel 4. Øvrige bestemmelser

§ 17 Ikrafttredelse

Loven trer i kraft [når Kongen bestemmer].